

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
-------------	----

Rozdział I

Wyborcze zwycięstwo demokratów w USA na tle sytuacji europejskiej: rewizjonizm *versus status quo*. Związek Sowiecki w Lidze Narodów jako nowy element stabilizujący porządek europejski (1933–1934)

o Amerykańska polityka zagraniczna w przedwyborczych programach partyjnych oraz koncepcjach i działaniach Franklina D. Roosevelta	27
o Przemówienie prezydenta w Mayflower Hotel oraz jego krajowe i zagraniczne echa	33
o Wyjście Niemiec z Ligi Narodów i konferencji rozbrojeniowej w ocenach amerykańskich	37
o Pakt Czterech czy Pakt Pięciu z udziałem USA, a stanowisko państw od Bałtyku po Bałkany	46
o Bolące miejsca Europy — spojrzenie zza oceanu	
a) Austria: plan Tardieu, polityka Dollfussa, stosunki z Niemcami	55
b) Polska: problem Gdańska i Pomorza, układ z Niemcami o niestosowaniu przemocy	66
o Zabójstwo Dollfussa i stosunki Niemiec z Włochami	81
o Polityka wschodnia administracji Roosevelta. Nawiązanie stosunków dyplomatycznych ze Związkiem Sowieckim	92
a) Reakcje państw Europy Środkowo–Wschodniej	97
b) Kwestia Besarabii	101
c) Problemy sowieckiej Ukrainy	103
o Ameryka wobec idei przystąpienia Związku Sowieckiego do Ligi Narodów	107
o Europa wobec zmian międzynarodowych uwarunkowań: Mała Ententa, Ententa Bałtycka, Ententa Bałkańska	108

Rozdział II

W poszukiwaniu równowagi sił w Europie. Amerykańskie spojrzenie na europejskie przetarasowania: Paryż–Londyn–Moskwa–Rzym–Berlin. Pakt Wschodni i Pakt Naddunajski (1934–1935)

o Orędzie prezydenta Roosevelta do Kongresu w roku 1934	113
o Ameryka wobec podziałów w Europie wywołanych ideą Paktu Wschodniego	115

- o Stany Zjednoczone a zabójstwo w Marsylii francuskiego ministra spraw zagranicznych Louisa Barthou i jugosłowiańskiego króla Aleksandra I 127
- o Działalność senackiej komisji Nye'a i wzrost amerykańskiego izolacjonizmu 133
- o Reakcja USA na plebiscytowe zwycięstwo Hitlera w Zagłębiu Saary..... 136
- o Zabiegi prezydenta Roosevelta o przystąpienie Stanów Zjednoczonych do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze 137
- o Reakcja USA na ogłoszenie w Niemczech poboru do wojska. Debata w Kongresie nad rolą Stanów Zjednoczonych w nadchodzącym kryzysie europejskim 143
- o Amerykańskie rozważania o możliwości i przydatności wojny prewencyjnej w nowej europejskiej sytuacji 147
- o USA wobec brytyjskiego zaangażowania na rzecz Wschodniego Locarno i stanowiska Warszawy i Pragi 149
- o Sowieckie paktów wzajemnej pomocy z Francją i Czechosłowacją jako okrężna droga do Paktu Wschodniego w okresie pogarszających się stosunków amerykańsko-sowieckich..... 157
- o W oczekiwaniu na utworzenie przez Mussoliniego regionalnego Paktu Naddunajskiego 165
- o Koncepcje i pierwsze próby Roosevelta ratowania pokoju. I Ustawa Neutralności..... 171

Rozdział III

W obliczu niemieckiej dominacji. Stany Zjednoczone wobec upadku francuskiego systemu bezpieczeństwa zbiorowego i skutków remilitaryzacji Nadrenii (1936)

- o Doroczne przemówienie prezydenta do Kongresu 177
- o Zmagania Roosevelta z Kongresem o kształt II Ustawy Neutralności..... 179
- o Reakcja i ocena sytuacji w Europie przez Stany Zjednoczone po remilitaryzacji Nadrenii przez III Rzeszę..... 181
- o Misja Samuela R. Fullera nieoficjalnego wysłannika prezydenta Roosevelta do Niemiec i Wielkiej Brytanii oraz inne amerykańskie koncepcje powstrzymania agresorów..... 189
- o Następstwa remilitaryzacji Nadrenii i nowe niebezpieczeństwa w rejonie Europy Środkowo-Wschodniej dostrzeżone za oceanem..... 191
- o Wydarzenia w Europie a kampania prezydencka w USA 205
  - a) Przemówienie Roosevelta w Chautauqua 207
  - b) Sondaż Białego Domu zorganizowania konferencji na szczycie z udziałem USA..... 209
- o Kryzys europejski a panamerykańska konferencja w Buenos Aires 212

Rozdział IV

Amerykański izolacjonizm a brytyjski *appeasement*. Początki zrozumienia anglosaskiego na tle niemieckiej rywalizacji o strefy wpływów: Berlin–Rzym i Berlin–Moskwa (1937)

- o III Ustawa Neutralności..... 215
- o Drugie inauguracyjne przemówienie prezydenta Roosevelta..... 217
- o Zbliżenie amerykańsko–brytyjskie i amerykańsko–kanadyjskie (wizyta lorda Waltera Runcimana oraz premiera Williama L. Mackenzie Kinga w Waszyngtonie)..... 218
- o Przetasowania sojuszy wśród krajów Europy Środkowo–Wschodniej w obliczu ekspansjonistycznych planów III Rzeszy. Zmierzch włoskiego protektoratu nad Austrią..... 222
- o Możliwość zbliżenia niemiecko–sowieckiego niepokojem krajów pasa buforowego ... 228
- o Ambasador amerykański w Moskwie Joseph E. Davies i jego specjalna tura poznawcza stopnia zagrożenia regionu ze strony Niemiec i Związku Sowieckiego 231
- o Orędzie sekretarza stanu Cordella Hulla do międzynarodowej społeczności 238
- o Przemówienie kwarantannowe prezydenta Roosevelta..... 242
- o Wizyta ambasadora Williama Bullitta w Warszawie i Berlinie 244
- o Brytyjska misja Edwarda Halifaxa w Berlinie i jej amerykańskie echa..... 247

Rozdział V

Ku wojnie. Pierwsze interwencjonistyczne koncepcje prezydenta Roosevelta w okresie od *Anschlussu* do Monachium (1938)

- o Doroczne orędzie Roosevelta do Kongresu oraz plany budżetowe prezydenta zwiększające wydatki na zbrojenia..... 255
- o Zabiegi o zmianę amerykańskiej polityki zagranicznej: rezolucja Ludlowa, plan Wellesa, stosunki z Kanadą..... 257
- o Obraz sytuacji międzynarodowej..... 260
- o Sentymentalna podróż byłego prezydenta Herberta C. Hoovera do Europy 262
- o Reakcja Stanów Zjednoczonych na *Anschluss* Austrii 265
- o Amerykański obraz drastycznych zmian w Europie wywołanych *Anschlusssem* Austrii 271
  - a) Majowy kryzys czecosłowacko–niemiecki..... 274
- o Modyfikacja polityki USA zainicjowana *Anschlusssem* Austrii i kryzysem majowym w Czechosłowacji..... 279
- o Stosunki Stanów Zjednoczonych ze Związkiem Sowieckim w okresie narastającego konfliktu zbrojnego w Europie..... 286

- o Kryzys czechosłowacko–niemiecki
  - a) Misja lorda Waltera Runcimana oraz poufna wizyta w Pradze ambasadora amerykańskiego Hugh R. Wilsona..... 291
  - b) Przemówienia i deklaracje amerykańskich polityków i dyplomatów..... 298
  - c) Nowe decyzje administracji Roosevelta na wypadek wojny w Europie 303
- o Dyktat Czterech w Monachium
  - a) „Pokojowe” inicjatywy Neville’a Chamberlaina: Berchtesgaden i Bad Godesberg a oficjalne i zakulisowe działania Waszyngtonu..... 304
  - b) Konferencja monachijska w ocenach Amerykanów..... 313
- o Wpływ Monachium na dalsze zmiany w Europie i kierunki w amerykańskiej polityce Stanów Zjednoczonych 317

Rozdział VI

Eskalacja aktów agresji oraz wybuch wojny w Europie. Ameryka między izolacjonizmem a zaangażowaniem (1939)

- o Doroczne orędzie prezydenta Roosevelta do Kongresu 327
- o Wokół dyskusji: „Czy granice amerykańskiej obrony leżą na Renie?” 328
- o Zabiegi administracji Roosevelta o zwiększenie bezpieczeństwa narodowego 331
- o Amerykanie wobec zajęcia całej Czecho–Słowacji. Pobyt Edvarda Beneša w USA 333
- o Starania Roosevelta o pozyskanie Mussoliniego na rzecz pokoju..... 337
- o Zajęcie Kłajpedy przez Hitlera i rozmowy brytyjsko–polskie w sprawie gwarancji..... 340
- o Zajęcie Albanii przez Mussoliniego. Apel Roosevelta do Führera i duce..... 345
- o Fiasko zabiegów Białego Domu o zmianę ustawodawstwa neutralnego 353
- o Poufne rozmowy amerykańsko–brytyjskie. Wizyta brytyjskiej pary królewskiej w USA..... 356
- o Próby przeciwdziałania wybuchowi wojny polsko–niemieckiej..... 358
- o Związek Sowiecki między Francją i Wielką Brytanią a III Rzeszą. Amerykańskie spojrzenie na pakt Ribbentrop–Mołotow 361
- o Stany Zjednoczone wobec agresji niemieckiej i sowieckiej na Polskę. Zmiana ustawodawstwa neutralnego 371
- o Wysłannicy amerykańscy w Europie: William Rhode Davis i James Mooney 380
- o Reakcje USA na sowieckie przyporządkowanie Litwy, Łotwy i Estonii i ustanowienie sowieckich baz wojskowych w Bałtyce 383
- o Wojna sowiecko–fińska zwana zimową: odmienne reakcje społeczeństwa, Kongresu i administracji Roosevelta..... 386

Rozdział VII

Koniec *phony war* i klęska Francji początkiem iluzji amerykańskiej izolacji. Inicjatywy prezydenta Roosevelta podyktowane wydarzeniami w Europie Zachodniej, w Bałtyce i na Bałkanach (1940)

- Doroczne orędzie prezydenta do Kongresu oraz projekt budżetu inicjujący potężny program amerykańskich zbrojeń..... 403
- Amerykańskie dyskusje o kształt pomocy dla Finlandii. Koniec wojny zimowej w ocenach Amerykanów 405
- Misja Sumnera Wellesa w Europie (Paryż, Londyn, Rzym, Berlin) szansą na przywrócenie pokoju? Koncepcje dotyczące Austrii, Czechosłowacji, Polski 414
- Znaczenie niemieckiej Białej Księgi dla administracji Roosevelta i stosunków amerykańsko–polskich. Percepcja polskich Białych Ksiąg w Ameryce..... 421
- Klęska Francji punktem zwrotnym w amerykańskiej polityce zagranicznej. Nowy program obronny hemisfery zachodniej i pomocy dla Wielkiej Brytanii 424
- Reakcja Stanów Zjednoczonych na przymusowe wcielenie republik bałtyckich do Związku Sowieckiego. Rozmowy Welles–Umanski..... 436
- Konsekwencje zagarnięcia Besarabii i północnej Bukowiny przez Związek Sowiecki w ocenach amerykańskich. Rumunia między Niemcami a Rosją 443
- Amerykańscy obserwatorzy wobec Paktu Trzech i wizyty Mołotowa w Berlinie..... 447
- Wojna w Europie a przebieg prezydenckiej kampanii wyborczej w USA. Kraje Europy Środkowo–Wschodniej w przemówieniach rywalizujących stron..... 450
- Atak Mussoliniego na Grecję. Zabiegi Aten o pozyskanie amerykańskiej pomocy wojskowej..... 460
- Zapowiedź istotnych zmian w polityce Roosevelta 466

Rozdział VIII

Zwycięstwo amerykańskiego zaangażowania w obliczu agresji niemieckiej na Grecję, Jugosławię i Związek Sowiecki. Początki Wielkiej Koalicji i zjednoczenia narodów (1941)

- Doroczne orędzie Roosevelta do Kongresu: ogłoszenie programu *Lend–Lease* 469
- Prace w Kongresie nad ustawą *Lend–Lease*. Opór izolacjonistów 470
- Zacieśnianie współpracy amerykańsko–brytyjskiej (Harry Hopkins w Londynie, plan ABC–1)..... 474
- Kolejne rozmowy Welles–Umanski. Kwestie Finlandii, Litwy, Łotwy, Estonii, Polski, Rumunii..... 476
- Pierwsza wizyta polskiego premiera Władysława Sikorskiego w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych..... 480

o Wojenna misja wysłannika prezydenta Roosevelta Williama Donovana na Bałkanach (Grecja, Bułgaria, Jugosławia, front albański). Próby stworzenia antynazistowskiej federacji bałkańskiej.....	488
o Amerykańskie zabiegi o pozyskanie Jugosławii pozostającej między Niemcami a Rosją. Próby USA wspierania Grecji.....	494
o Amerykanie wobec niemieckiego <i>Blitzkriegu</i> w Jugosławii i Grecji.....	500
o Atak III Rzeszy na Związek Sowiecki kolejnym punktem zwrotnym w amerykańskiej polityce zagranicznej oraz w sytuacji krajów Europy Środkowo–Wschodniej.....	503
o Stosunek Amerykanów do fińskiej wojny kontynuacyjnej.....	513
o Stanowisko Waszyngtonu wobec układu sowiecko–brytyjskiego i jego wpływu na relacje Moskwy z rządami na emigracji w Londynie (układ Masaryk–Majski, Sikorski–Majski).....	519
o Wizyta sowieckiej misji wojskowej Filipa Golikowa w Waszyngtonie i amerykańskiego wysłannika Harry’ego Hopkinsa w Moskwie.....	530
o Kraje Europy Środkowo–Wschodniej wobec spotkania Roosevelta z Churchillem na Atlantyku (kryptonim Riviera) i założeń Karty Atlantyckiej.....	533
o Polskie wątki w tle brytyjsko–amerykańsko–sowieckich rozmów w Moskwie (misja lorda Beaverbrooka i W. Averella Harrimana).....	538
o Rewizja amerykańskiej Ustawy Neutralności.....	545
o Kwestie federacyjnej i konfederacyjnej reorganizacji Europy Środkowo–Wschodniej w amerykańskim powojennym planowaniu.....	546
o Kraje Europy Środkowo–Wschodniej wobec spotkania Roosevelta z Churchillem w Waszyngtonie (kryptonim Arcadia) i założeń Deklaracji Narodów Zjednoczonych.....	553
Zakończenie	557
Tabele	577
Wykaz skrótów	583
Summary	585
Bibliografia	593
Indeks nazwisk	635